

מסורת הש"ס

(ב) כ"י יחא: אלא ת"ר... (ג) וכן הוא ביבמות... (ד) גי' ט"ז פ"א... (ה) ד"ה ד"ה ד"ה... (ו) ג' ו' ו'... (ז) ג' ו' ו'... (ח) ג' ו' ו'... (ט) ג' ו' ו'... (י) ג' ו' ו'... (יא) ג' ו' ו'... (יב) ג' ו' ו'... (יג) ג' ו' ו'... (יד) ג' ו' ו'... (טו) ג' ו' ו'... (טז) ג' ו' ו'... (יז) ג' ו' ו'... (יח) ג' ו' ו'... (יט) ג' ו' ו'... (כ) ג' ו' ו'... (כ"א) ג' ו' ו'... (כ"ב) ג' ו' ו'... (כ"ג) ג' ו' ו'... (כ"ד) ג' ו' ו'... (כ"ה) ג' ו' ו'... (כ"ו) ג' ו' ו'... (כ"ז) ג' ו' ו'... (כ"ח) ג' ו' ו'... (כ"ט) ג' ו' ו'... (ל) ג' ו' ו'...

הגהות הב"ח

(א) ר"ב"ס ד"ה וכן מודעה... (ב) וכן דעו ל"ס שמירה... (ג) כ"ל ויבנה וזו תתקן...

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מ.

עין משפט
גר מצודה

צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
הלכה א' ס"ג ע"ג
ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'
צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
מ"ה ה"ל א' ס"ג ע"ג
ס"ג ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'
צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
הלכה א' ס"ג ע"ג
ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'
צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
הלכה א' ס"ג ע"ג
ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'
צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
הלכה א' ס"ג ע"ג
ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'
צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
הלכה א' ס"ג ע"ג
ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'
צ"ב ו' מ"י פ"ח ה"ל ט"ו ע"ג
הלכה א' ס"ג ע"ג
ט"ו פ"ח מ"ח ס"י ק"ה ע"ג
ה'

מדעת מוכר ושטר מתנה מדעת נתן ושטר מלוה מדעת ליה ועדות נמי לא חשיב דמפיהם ולא מפי כתבם ויפרישי' חלוקה שלה יכתבו עדותם באגרת וישלחו לבי' וי"ל דמתקנת חכמים היא שלא תשוב עדות כדי לנטל החוקה בעדות כל דהו שבדבר מועט מבעלים החוקה דהא אפילו יתכרר לו שלא שמע

המחוקק מתאהב מהני לנטל החוקה וגם מודעה מקנת חכמים היא להליכ' הגאנא וקיום שטרות נמי משום דמעשה ב"ד הוא וכל מעשה ב"ד נכתב שלא מלרצון החייב ועוד אומר ר"י ששמע מן ר"ת שנהגים לשלח העדים עדותם באגרת לבי' וחשיבו עדות והא דדרשין בספרי' מפיהם ולא מפי כתבם לא אחא אלא למעוטי דוקא אלס שאני בר הגדה אבל ראי' להגדה אין הגדה מעכבת בו והיא דלמרינן בפ"ג דכתובות (דף כ.) עליה אחר כמה שנים והוא שזכר מעלמנו אבל אין זכר מעלמנו ולא חשיבו כשאינו מוילא כתב ידו כב"ד ועוד שמא עד אחד נכתב אין תשוב עדות

וכן מודעה בפני שנים. מי שחשבוהו למכור וליקח את שלו בעל כרחו ולכתוב שטר מכירה או מתנה בפני עדים לרצון להודיע קודם לכן לפני עדים ולומר דעו לכם שמכירה (א) זו או מתנה של שדה זו שאני רוצה לעשות לפלוני שלא כדרכו נפשי אעשה כי אונסתי ומכרתי בעל כרחי ולא יהיה ממש בזה שטר אעשה והיום או למחר תבענה ליה בנינה ומרענא לשטרא אפומייכו שמסרתי מודעה לפניכם קודם שעשה השטר. ודוקא קודם הכינת השטר אבל אחרי כן אין המודעה שזה כלום ולא כן כל השטרות שבעולם כשיחתרנו אחר שנעשו ונמסרו כבשרות יבא לפוסלן: ואין לרצון לומר כפוזו. שטר מודעה. כללל דמילתא כל מילי המודעה הוא לו אין העדים זכרינן לטול הימנו רשות. והא דלא כיל ומני להו ולימא מתאהב ומודעה וקנין בפני ב' ואין לרצון לומר כתובו היינו משום דרנכא קאמר להו משמיה דר"י: ולא כדל יומא שמיניהו אלא כל מילתא שמעה נפשי נפשיה והדר חכריכו רנא כחדא כסדר כמו

ששמען. והיינו דכתבינן טיול מודעי בשטר מכירה ומתנה דמעשה לא מועיל המודעה דמכות בעדין כפרק האומר בסופו (דף כ"א): גבי גט דמהני טיול המודעות והוא הדין לכל השטרות: הודאה בפני ב'. ארס שמדה לתיבדו בפני ב' שחייב לו מנה ל"ל כתובו שיפוט הלוח לכתוב לו שטר מלוה לעדות דכל שעה שירצה לגבות חובו יזילא שטר על הלוח אבל שלא כבשרות ליה אין כותבינן דחוב הוא לו וכוון דעל הלוח לכתוב והוא לא זכר איכא למימר דלא יחילא ליה לעשות חוב שחייב מלוה בשטר דעד השתא הוא מלוה על פה ואע"ג דהודה בפני עדים נאמן הוא לומר כל שעה שירצה פרעמי דקיי"ל (לקמן ק"ג). המלוה לתיבדו בעדים א"ל לפרעו בעדים ועכשיו כשיש בידו שטר אין חילוק נאמן לומר פרעמי אלא א"כ יזילא עדים שפרע בפניהם אפילו הוליא המלוה על הלוח כתב ידו של לוח שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין ואינו נאמן לומר פרעמי כ"ש בשטר שיש בו עדים: קנין. סודר על כל דבר בפני ב' ולא כפי תלמא. ומשום דגבי קיום שטרות בעדים המכירים החימת יד עדים שבעשר ולא ימלא כ"ל יעשה הולך לבי' ומביא העדים עמנן ומעידין על החימת ידיהן בפני ב"ד והם כותבים בסוף השטר למטה מחתימת העדים צמותה תלמא כחדא היוא ונפק שטרא דא קדמנא וחתו פלוני ופלוני ואסתידו אחימות דייחא ואשרנוהי וקיימנוהי דחזי וחותמים בו ג' הדיינים והוא הנפק וגם אשתרא דייני. ולכך נרצן ג' דנשים שרע דיניהן דין אלא שנקראין ב"ד חלוק כסנהדרין (דף ג.) והכל אפי' דיעבד נמי לא דא"כ מה יש בין הנפק לשטר שלמעלה הימנו הכל מרי חתימו והכל מרי חתימי ודומה לבי' עדים שפועלים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועוד מפי זה כשר הוא ודומה לפסק דין: אמר רבא אי קשיא לי. בכל הנך דייני דאמר לי רב נתמן גבי קנין לחוד הוא דקשיא לי האי קנין למאי מדמי ליה רב נתמן אי כמעשה ב"ד דמי ומשום דדומה לדין קנין דיינין שמוציאים מזה ונותנין לזה ואף עדי קנין ע"י עדותם שרואין בקנין יזילא ממנו או כבעת הקנין מיד המקנה ליד הקונה ומשום דדמי למעשה ב"ד קאמר ר"י אין ל"ל כתובו אלא א"ג א"ג דחוב הוא למקנה לכתוב שטר וליפות וחתו של קונה אפי' כותבים העדים בלא רשות כדן כל מעשה ב"ד שכן ב"ד יפה והפקירו הפקר לכתוב כל הנעשה בפניהם וא"כ לביני ג' כקיום שטרות: ואי לאו כמעשה ב"ד דמי ומשום הכי קאמר דסני ב' אמאי אינו ל"ל כתובו והלא חוב לו לכתוב בלא רשות: לעולם לאו כמעשה ב"ד. דהא ודאי סהדותא בעלמא הוא ומשום הכי כני בני: דפסק קנין לכשיבש עומד. משום דאין לאחר קנין כלום דכיון דמקנה ליה כסודר בפני עדים וממחר להקנותו מיד ואינו מתחברו עד שילך וימשון במטלטלין או ילך יחזיק בקרקעא מתכוין הוא להקנותו בעין יפה ומסתמא רוצה שיכתבו לו דלמחר ככתובות בפ' אע"פ (דף נ"ה). אמר לעדים כתובו וחתמו והבו ליה קנו מיניה לא לרצון לאימלוכי ביה כשיראו לכתוב השטר שמא חזר דסתם קנין לכשיבש עומד אבל לא קנו מיניה איכא למ"ד התם לרצון לאימלוכי ביה ואע"ג דזינס דהדיא לכתוב לו: אמאן דלא זינס דינא. סברן כדן דלא זינס דינא לימלא ליה לא אינסת דלי קאניס לך אמאי לא תבעת ליה כדניא: אפי' עלי ועליך. דזימינן דינא ראי' לכתוב עליו מודעה דזימינן דאין ב"ד מוזמן מיד:

שאלו שטר אלא ב' להכי לא מהני כההיא דכתובות אפי' יזילא כתב ידו אלא א"כ זוכר גרתיים עדות וי"ע כההיא דעד אחד נכתב בגט פשוט (לקמן דף קס"ה. וס"ה ד"ה אה"ה) וא"ת מאי קמ"ל דאין ל"ל כתובו שפיעא כיון דזכרונה הוא ובמתאהב איכא למימר דנקיט ביה ואין ל"ל כתובו אגב אחריתי ולא אחא לאשמעינן בנתהא אלא שיהא בפני ב' אבל במודעה קשה למאי אינטיקין וי"ל דאחא לאשמעינן דאש"פ שלא ליה לכתוב ואמר כתובו שזה כשרה ולא מיחוי כשקרא דמסתמא לא ליה מזה או מקר מודעה בפניהם כדי שיכתבו: קנין בפני ב' ואין צריך ב'. אומר ר"ת דלא אחא למעוטי שלא יבא קנין כשעשה שלא בפני שנים דהא אמרינן בקדושין (דף ס"ה): דלא איכא סהדי אלא לשקרי ואמרי' בפ' הזהב (ג"מ דף מ"ו). גדי היה עומד גבורו כו' ואי אמרינן מטבע נקטה בחליפין וקיימנוהי ניהליה אגב סודר ומפרק דלית ליה סודר ולקניניהו אגב קרקע דלית לי' והא עומד בגורן קמני כשאינו שלו איכפת תנא לאשמעינן בגבדא גרטיילאי דלית ליה כלום אלא ש"מ דאין מטבע נקטה בחליפין ואי לא חשיב קנין בלא עדים ליטנין דליכא עדים ועוד דכפ"ק דסנהדרין (דף ו.) אמרו רבנן פשרה ביחד אע"ג דפשרה בעיה קנין דממסקי התם: ואין צריך לומר בתרוב. וכותבינן בלא רשות לו זמן שלא חזר בו ומיזיל יכול לחזור בו דלמרינן קמ"ל בפ' המוכר את הספירה (דף ע"ג). וזו כשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר ואינו חוזר בשדה והא דלמרינן בריש אע"פ (במכות דף נ"ה. וס"ה ד"ה כמות) כתובו ותתמו והבו ליה קנו מיניה לא לרצון לאימלוכי ביה לאו דוקא משום דלמרי' כתובו דאפי' לא אמר להו נמי דלמרינן הכא אלא משום דבעי למימר לא קנו מיניה לרצון לאימלוכי ביה אע"ג דאמר להו כתובו: קרינן שברות בשא"ש. אע"ג דר"ג גופיה ס"ל כסנהדרין (דף ה.) ב' שדנו דייניהם דין קיום שטרות שאני כדפ"ה דלי ליכא אלא ב' מה יש בין קיום שטר לשטר שלמעלה הימנו הכא מרי חתימו והכל מרי חתימי ודומה לבי' עדים ששמעו מפי עדים שלמעלה שהשטר כשר ועוד מפי זה כשר הוא ודומה לפסק דין והא דלמרינן בפ' דכתובות (דף כ"ג). וס"ה ד"ה דלמא) ג' שישבו לקיים את השטר ומת אחד מהן לריכי למיכתב כמותה תלמא היוא ומד ליתויה ואמר ר"י ואי כתב ביה כי דינא תו לא לרצון דלמא ב"ד חלוק הוא דאמר שמואל ב' שדנו דייניהן דין דכתב ביה כי דינא דרבנן דבי רב אשי ודלמא רבנן דבי רב אשי שמואל סבירא להו לא שמואל סבירא סבירא דקיום שטרות כשנים אלא ר"פ ודלמא רבנן דבי רב אשי סבירא להו כקיום שטרות כשנים אלא בעלמא אבל שמואל מני סבר שפיר דקיום שטרות בג' אע"ג דבעלמא ב' שדנו דייניהן דין כמו ר"י וא"ת זדרכב נתמן גופיה קאמר כב"מ (דף ל"א): גבי עובדא דאיסור גיורא ורב ספרלא עבדו עסקא וכו' משמע התם דתרי לאו ב"ד מדקאמר ליה זיל אייסי לי תלמא דפלגת קמיייהו א"ג תרי מנו תלמא וי"ל דהתם מיירי דלא עשאן ב"ד כפירוש אלא פלג קמיייהו כסתם הלך אי קמי תרי פלג גראה דלעשותן עדים נתכוון ואי קמי תלת פלג גראה דלעשותן ב"ד נתכוון אבל במקום שעשאן ב"ד כפירוש כשנים כגי' (וע"פ ח"ס' גיטין ל"ג: ד"ה ורב נתמן):

אמאן דלא צייית דינא כו'. תימה מודעה דמאי אי דניטין ודמתנה גלי מילתא הוא דודאי הוא אנוס בשום ענין שאין יכול ללא לציית דין ואי דזיני והא אמר רבא לא כתבינן מודעה אדזיני וכו"ת רבה ורב יוסף לית להו דרנכא מ"מ הוה ליה למיפקר ולשניי כדפריקו כסמון אנהרעו ועוד והא אביי ורבא גופיהו דלמרי' תריוהי אפי' עלי ועליך א"כ לא איירי במודעה דזיני וכו' והוא המעשה דפרידקא לא שייך הכא דאפי' צייית דינא שפיעא דכתבינן:

איכא

רבינו גרשום

אין צריך לומר. לפרום כתבו שבלא ציווי ויולין לכתוב כמיהא משום דכותב הוא לו שכותבינן: הודא בפני שנים. ואמר אי מחויב מנה לפלוני. ואין חיובין אלא אם כן אמר להו כתובו משום דחוב הוא לו: אפי' קנין משום דכר בעולם פפרי שנים אין צריך לומר להם כתובו ופרסו לקנין: קיום שטרות. צריכים להודיע שנים בפני ב' בית דין על חתימת עדים: הא קשיא לי. [הא] דאמר רב נתמן בקנין אי כמעשה דמי אמאי דמה בית דין אין נסלינן וכותבינן אף קנין נמי אין צריך ליתלן בו הדיוס אם כן ליכפי ג' דיוסא דבי' ואי לאו כמעשה בית דין אלא כהודאה דמי אמאי אין צריך וכו': דסתם קנין לכתובו עומד. דאין לאחר קנין כלום: אמאן דלא צייית דינא. אביי א' אגבא דציית הוא לא כתבי' עליה: